

AZ ÚT

Folyóirat a lelkipásztori és nevelői munka számára

XXI. ÉVFOLYAM

1939 5. SZÁM.

T A R T A L O M :

- Az Ige tükrében. A felhő alatt. (I. L.)**
Prédikációvázlatok. (Molnár Károly.)
A választott sereg jövődjéje. (N. A.)
**Tekintély és fegyelem a keresztyén ne-
lésben. (Nagy Zoltán.)**
**Adatok, megjegyzések. Engedelmesség és
szalmaláng (I. L.) Részletek egy lelki-
pásztor leveléből.**
**Konfirmációra előkészítő káté. (M. Nagy
Ottó.)**
**Irodalom. World's Youth. Az Ifj. Ker. Egye-
sületek Világszövetségének negyedévi
folyóirata. (I. L.)**

**SZERKESZTIK ÉS KIADJÁK:
DR. IMRE LAJOS, DR. TAVASZY SÁNDOR**

Feladós szerkesztő: DR. IMRE LAJOS

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Cluj, Calea Marechal Foch 38. Ref. Theologia

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre 120 Lei

Egyes szám ára 12 Lei

**Inregistrat la Tribunalul sub N-rul 1507/1938, la N-rul curent 26. szám alatt be-
jegyezve a cluji Törvényszéknél.**

Megjelent!

Megjelent!

„Dolgozatok a református theologiai tudományok köréből“ sorozat
16-ik száma

DR. TAVASZY SÁNDORTÓL:

Az ethika mai kérdései.

Ára 15 Lei.

Előkészületben!

Előkészületben!

A sorozat 17-ik száma:

Mi szükségünk van az Ótestamentumra

Irta: Dr. Gönczy Lajos.

Egyházunk vagyoni állapotáról, új gazdasági lehetőségeiről és a sáfársági mozgalom óriási, egyetemes jelentőségéről ad világos képet

DR. IMRE LAJOS:

A sáfárkodó egyház

című könyve. Ára 10 lej.

JOH. VAL. ANDREA:

Az Úr jámbor szolgálja.

Szellemi szórakozás együgytű keresztyének mulattatására.

Fordította: Dr. Makkai Sándor. Ára 10 Lei.

Dr. Ravasz László:

Hit és engedelmesség

Prédikációk, beszédek, cikkek, előadások. 350 oldal. Ára 180 Lei.

Hazafelé.

Elmélkedések és imádságok nők számára. Finom indiai papíron
előállítva ára: **200 Lei.**

Konfirmációi emléklapok

Két változatban és pedig: „Zörgető Jézus“ és az „Utolsó
vaosora“ című képekkel.

Egy darab 4 Lei. A portó külön számíttatik fel.

A felhő alatt.

IV. Móz. 9: 18.

A felhő Isten szentséges és uralkodó jelenléte a maga népe között. Mózes azt kérte az Úrtól, hogy maga vezesse őket. „Ha a te orcád nem jár velünk, ne vigy ki innen minket“. És a felhő előttük jár vala. Amikor az Úr azt akarta, hogy megálljanak, le szállott a felhő az Úr hajlékára és ottmaradt, mikor azt akarta, hogy tovább menjenek, felemelkedett és jelt adott az indulásra. Sokszor napokig, hetekig, hónapokig kellett egy helyen várni, mert az Úr jelenlétét jelző felhő nem mozdult a sátor felől. Lehet, hogy a nép már türelmetlen volt és szeretett volna tovább menni, kijutni a pusztaságból, elérkezni a földre, amelyet Isten ígért nekik, szeretett volna túl lenni a nehézségeken és a vándorlás nehéz napjain. De nem lehetett. Minden türelmetlenség, minden sürgetés, minden vágyakozás dacára ott nyugodott a felhő a hajlék felett annak a jelétül, hogy Isten azt akarja, hogy ottmaradjanak, ahol vannak. És lehet, hogy máskor fáradt volt a nép, pihenésre vágyott, megunt a látszólag céltalan kóborlást, szeretett volna még időzni egy kedves helyen, ahol viszonylag mégis nyugalomuk volt: de nem lehetett, felemelkedett a felhő és menni kellett, amerre az Úr vezetett.

És Izráel fiai „az Úr szava szerint mennek és az Úr szava szerint táboroznak vala“.

Az az út, amelyet mi teszünk ezen a földön Isten dicsőséges országa felé, az a munka, amelyet folytatunk, gyakran látszik olyan céltalannak és esetlegesnek, mint bizonyosan sokaknak Izráel fiai közül a maguké. Néha sietni akarnánk, sürgős munka vár ránk, siettetni akarnánk az Isten ígéjének terjedését a világon, a lelkek meghódolását az Úr előtt, gyorsan és megállás nélkül szeretnénk haladni afelé a cél felé, amelyet a lelkek Istenhez való kapcsolódása, a neki való engedelmesség, egyházunk erősödése, saját magunk lelki haladása jelez. És nem lehet. Hiába siettetjük a dolgokat, hiába igyekeztünk mindent elvégezni, Isten megállást parancsol s látszólag téltlenül, a tehetetlenség és kilátástalanság pusztájában kell vesztegelni. Talán hetek, hónapok, esztendők mulnak el a pusztaságban, a küzdelmek, a bánat, a sikertelenség kietlenében, de nem lehet tovább indulni és mi keserűen panaszkodunk az úttalan utakon való hosszas tévelygés miatt.

Máskor maradni szeretnénk, hiszen olyan áldott dolog megpihenni egy-egy helyen, ahol Isten munkájának csodálatos jeleit

látjuk, olyan jól esnék visszanezni a munka eddigi menetére, elgondolni, elismételni az út egyes állomásait, élvezni a végzett munka örömét, megpihenni a küzdelmek után. Milyen jó volna megállítani egy-egy pillanatot, az Istennel való békesség, a kegyelem megtapasztalásának boldog pillanatait s nem engedni, hogy elröppenjenek, kihasználni minden áldásukat és megnyugtatójukat. De nem lehet, sietni kell tovább, újabb út vár reánk, talán ismét egy püsztaság, talán nagyobb és félelmesebb ellenség, nélkülözés, küzdelmek, talán a kísértések ezrei, amelyekkel meg kell harcolni. Menni kell, a felhő felszállott a hajlék felől és indulásra kényszerít.

„A mi atyánk mindnyájan a felhő alatt voltak. És ez a felhő Isten jelenléte volt és Isten jelenléte a mi számunkra Krisztusban valóság. És mentek az Úr szava szerint kiellen püsztaságokon és pálmaligeteken keresztül, az Úr Igéjének. Krisztusnak vezetése alatt az örök haza felé, amint megyünk mi is. És megyünk nem a magunk akarata, tervei, elgondolásai, hanem az Úr beszéde szerint. Néha azt akarja, hogy megálljunk, leszáll a felhő az életünkre, az Ő jelenlétének áldott valóságát megérezzük és ekkor várakozni kell és ottmaradni s ezek az idők arra való, hogy megemlékezzünk arról a kegyelemről, amely idáig hozott bennünket. És akkor felszáll a felhő, s Krisztus új munkára és újabb feladatokra indító szava felhangzik és ez az idő arra való, hogy hátunk mögött hagyva mindent, ami volt, akármilyen drága, akármilyen szép és felejthetetlen volt is az, menjünk előre az Ő vezetése alatt.

Mert sem a nyugalom, sem a haladás, sem a pihenés, sem a munka nem önmagáért van, mindegyik azért, hogy engedelmesen hódolhassunk meg az előtt, aki bennünket a maga örök akarata szerint vezet az Ő országa felé. A mi utunk, legyen az göröngyös vagy síma, mellékes. A fontos egyedül az, hogy ez az út arra vezessen, ahol Ő jár, s ha mindent elhagyunk is mialatt itt haladunk, egy dolog fontos, hogy Ő ne hagyjon el minket és mi ne szakadjunk el tőle.

I. L.

A győzedelmes hit.

I. Ján. 5: 1—5.

Az anyaszentegyház tagjai közösségben élnek Istennel és felebarátaikkal. Semmiféle ú. n. vallásosság nem képzelhető el az Isten gyermekeinek szeretete nélkül és viszont semmiféle ember-szeretetet nem igazi anélkül, hogy Istent szeretnénk. A szeretetnek az a forrása, hogy Istennel kapcsolatban vagyunk s így a szeretet ismeretű jege is a mi Istennek való engedelmességünknek. Ez a szeretet az Ige szerint nem valami érzés, rokonszenv, hanem Isten parancsának való engedelmeskedés.

Istent mi Jézus Krisztuson keresztül ismerjük meg és szeretjük. Az Atya szeretete a Fiúban vált nyilvánvalóvá. Tehát aki az Atyát szereti, annak szeretnie kell Jézus Krisztust is. Nem tudunk ennek a világnak a teremtéséről, az Atya művéről és gondviseléséről beszélni, hogy ne szóljunk a Szentháromság második személyéről: aki a Krisztus.

*

Az anyaszentegyház világ végezetéig szemben találja magát a világgal. A hívő léleknek küzdenie kell ebben a világban, hogy itt valósítsa meg a szeretet parancsát. De épen ez a mindennapi küldetés válik *nehézzé* az ember számára. Gondoljunk a saját kísértéseinkre, a test gyengeségeire, a körülményekre, társadalomra. Készek vagyunk elcsüggedten visszahúzódni egyéni vallásosságunk csigahéjába. Isten bennünket arra figyelmeztet, hogy a családi, nemzeti, gazdasági, kulturális vagy politikai életben is ő az Úr. Ne csak arra gondoljunk, hogy nehezek az ő parancsai, hanem hogy ezek a *parancsok* Annak a parancsai, Aki meggyőzte a világot. A mi küzdelmünk biztosítéka az ő győzedelme. Az ő parancsai így nem nehezek, mert Isten győz, ő cselekszik Szent Lelke által. „Mi engedelmességben jelen vagyunk Isten Lelke munkájánál.” (Barth.)

*

Az anyaszentegyház, mint Jézus választott serege legyőzi a világot. Ennek a harcnak a módszerét a mi számunkra a Hegyi beszéd és az Efézusi levél mutatja. Jézus feltámadása a mi dicsőséges feltámadásunknak is bizonyos záloga. Krisztusnak a győ-

zelme kezesség is arra nézve, hogy ez a világ nincs elveszve, Isten kegyelmet gyakorol vele szemben. És ennek a kegyelemnek része az, hogy bennünket a hitre elvezet. Figyeljük meg a győzelmekre vonatkozóan a jelen és a múlt időt! Nem a világ szerint való győzelmek ma a legégetőbb kérdések, hanem az, hogy ezek felett is Isten a győztes. A Sátáni erőket nem Belzebub, hanem egyedül Isten és akik benne hisznek győzhetik le, győzik le. Ez a harc nem pillanatnyi, hanem állandó, egészen addig, amíg majd Isten lesz minden, mindenkiben.

Ebben a szentegyházban testvérek küzdenek az Ő országa eljövételének bizonyos reménysége alatt.

Pásztor és Vezér.

Zsolt. 23.

A láthatatlan Isten kormányzásával szemben — itt és kerek e világon, hajdan ép úgy, mint ma — találkozunk az életirányítás földi (hatalom, erő, gondolat, személyiség) megtestesítésével. Napjainkban különösen ismerjük azokat a törekvéseket, amelyek az egymástól távol álló embereket egy gondolkodás nyájába igyekeznek terelni. Az embereknek egy jelszó, vagy személy lesz vezérükké. Jézus azonban épen az ilyen nemzetségen szánakozott, amikor azt mondta róluk, hogy olyanok, mint a pásztor nélkül való nyáj. A világ legnagyobb szervezkedési munkái közben is idegen marad a lélek, mert épen az emberi természetben rejlően az ember nem bízhatja és nem is tudja magát reábizni egyetlen vezérré sem. Kutat, keres az ember. Nyughatatlan a mi szívünk, amíg el nem nyugszik Tebenned.

A hit bizonyágtétele: az Űr az én Pásztorom. Amikor őt megismertem, Benne megismertem minden nyomoruságomnak feloldozóját, minden szükségemnek kielégítőjét. Az Űr mint Pásztor megkeresett engemet. A századik vagyok, akit ő megtalált. Amikor tehát a hívő lélek ezzel dicsekszik, tudatában van annak, hogy nem ő választott pásztor-t és hogy *e* nélkül a pásztor nélkül elvesztelt volna, kárhozott volna az élete.

Az Űr az én Pásztorom. Egyben ez a diadalmas felkiáltás is, hogy a hívő ember élete és üdvössége az Űr kezében van. Ez a bizonyosság a láthatatlan mennyei Űrhoz köti úgy, hogy bár itt e földön jár, de arra a mennyei parancsra hallgat, amelyen kívül mást nem ismer. És ha a mélységek felett kell elmennem, akkor bizalom forrása ez a hit: Űr az én Pásztorom.

*

Épen azért, mert Jézus Űr, úr a bűn és halál felett, a legnagyobb kísértéseimben is vigasztalásom van, hogy ne féljek és ne rettegjek. A halál árnyékának völgye ez a világ, amelyben emberek, események, körülmények mint titkos ördögi hatalmak, intézkedések mint forgószelek veszik körül az embert. Ki ne félne attól, hogy merre visz a Végzet? A Krisztus tette épen ezt a remegést

vette le rólam. Nem vagyok kiszolgáltatva senkinek. Övé vagyok egyedül. Vele (hit által) nem félek a gonosztól.

Krisztus kiszabadított a Sátán kezéből s ha elfog a kísértés, vesszeje által vagy hívó szavával ő térít az igaz útra.

Ha ebben az életben az ő vesszejét és botját érzem, épen azért tudom, hogy a rosszat is javamra akarja fordítani. Épen az ő fenyegetése boldog figyelmeztetés arra, hogy Isten jelen van. Ezért a büntetés olyan, mint a pásztor kezében a bot. Nem keményltem meg szívemet. De ugyanez a hatalom, *a vessző és bot* vigasztalás, mint a pásztorkodásnak eszköze, hogy ellenségeim ellen megvéd.

*

Az Isten pásztorkodása alatti ember az üdvösség örököse. E felé megy — az igazság keskeny útján — megvidámított lélekkel. Öröm nekem az ő igéje ösvénye, az Ő általa nyújtott füves legelő — minden ajándéka. Látom-e azt, hogy ő terelgetett és terelget és nem a véletlen sodor? Isten betelgel engem az ő egyházába, ahol a háládatosságom a kicsordult pohár boldogsága. Ennek kifejezője az én isteni tisztelem. Az Úr házában lakozom hosszú ideig. De egész életemet reá bízom, hogy a világból az atyai házba érkezve jószágától és kegyelmétől semmi el nem szakíthat.

Elégtétel-e?

Jób 7: 20—21.

A szenvedő ember egy-egy panaszába élete minden fájdalom kérdését belesűrtti. Jób szenvedése a hit kérdéseinek egész sorát veti fel. Ebben a rapszódikus sirásban választ vár a bűn és annak jelentősége, Isten haragja és az elégtétel és a bűnbocsánat és gyógyulás kérdésére.

1. Jób ez Igében a modern ember példájára könnyen beismeri, hogy vétkezett. Valahol hibát követett el. Hiszen másképpen nem is tudja elképzelni, miért kell szenvednie? Vétkeztem. Így szól az ember számtalanszor. Szinte elkopottá vált és súlyát veszítette a mindennapi életben ez a vallomás: bűnös vagyok. Ezt helyes hangsúllyal csak Isten előtt lehet kimondani.

Mit jelent azonban az én vétkem, menti azonnal Jób, mit ártok én azzal Neked („mit cselekedjem én neked?“). Hiszen olyan kicsiny, olyan elszigetelt a mi *egyéni* vétünk. Isten egyetemes ítéllete alól hajlandók volnánk magunkat kivonni. Vétkeik jelentéktelennek, ezzel szemben Isten ítélletét súlyosnak tartja. (Miért kell egy gyermekkori bűnért később bűnhődni, egy könnyelmű lépésért szégyenfoltot hordani stb.) Első tekintetre úgy tűnik fel, hogy Jób Istent akarja magasztalni akkor, amikor azt mondja, hogy Isten olyan nagy, hogy ő hozzá az ember apró vétké fel sem ér. Világosan kell azonban azt látnom, hogy ez a gondolkozásmód csak a felelősség alól való kibuvás, másfelől tudnom kell, hogy *minden* vétkem Isten elleni véték, amelyekért az ő *méltó* haragja sújt.

2. Porban fekszik, szinte megsemmisült Jób. Most már azért

várná a szabadulást, mert megbűnhődött vétkeiért. Világosan lássuk, hogy Isten nem a mi szenvedésünkért, elégtételünkért bocsát meg, hanem Azért, Aki helyettünk képes volt elhordozni Isten bűnért való haragja súlyát. A mi szenvedésünk bűneinknek következménye, de levezeklése nem.

Ha nem látom a vétket, amiért Isten ostoroz, akkor sem feledhetem el, hogy ő mind az elkövetett, mind a velünk született bűnökért haragszik, de ezt a haragot is Krisztus vette le rólam. A szenvedésem hitem próbája.

3. Hogyan egyeztethető össze, hogy az Isten embereknek őrizője és büntető Isten? Sikolt fel a kérdés. Büntetése örök figyelmeztetés épen, örök figyelmeztetés arra, hogy Hozzá térjünk. Az ő igazsága és irgalma kibékíthetetlen ellentéte egyes egyedül a Jézus Krisztusban — tehát hit által — érthető meg. Engemet elveszített megőriz, mert az ő Szent Fiát küldötte éretem, hogy el ne vesszek. Az ő halála, — érdeme — szerez nekem bűneimből bocsánatot.

Ha az a kérdésed, miért olyan igazságos és haragvó a bűn miatt az, most kérdezed, miért olyan irgalmas az Úr? Odavisznek ezek a kérdések a kárhozatot és üdvösséget mutató kereszt alá, tudsz-e alázattal bocsánatért könyörögni, vagy keresed dacosan a magad igazát? Vár a te Gyógyítód.

Isteni igazságtalanság.

Jób 33:6—14. Lectio Mt. 10.

Az ember testi élete, minden vonatkozása, öröme vagy nyomorúsága végeredményében azt a kérdést veti fel: milyen viszonyban van a lélek Istennel. Egy lélek áll Isten előtt háborgásaival és egy lelkipásztor (barátja), aki választ szeretne adni a tusakodónak. Nemcsak a történeti Jóbról, rólunk és nekünk akar szólni a Szent Lélek.

1. Jób érzi Isten ítéletét. A fájdalom arra figyelmezteti, hogy nincs vele Isten, hogy elhagyta őt, sőt ellene fordult. Az események sokszor olyan váratlanul zuhannak reánk, hogy nem találjuk okát életünk zuhanásának, fájdalmas magunkra maradásának. Jób Istent igazságtalansággal vádolja: hazug vádat talál ki Isten ellen.

Ne döbbenjünk meg, mert a maga ártatlanságát hangoztató ember, ha finomabban is Istent hazugnak tartja. Pedig Isten nem úgy ismer minket, amint neki szeretnénk bemutatni az életünket. Ő szívünk mélyéig ismer, a magunk megismerésének is az a módja, hogy az Ige fényében, Isten törvényében lássuk meg igazi arcunkat. Isten nemcsak a bűn gyümölcsét, de gyökereit is látja. Ismeri engedtlenségünket.

Mint hitben felvilágosodottak nem szavaznánk Jóbbal, de amikor egy-egy csapás ér, első dolgunk ártatlanságunk hirdetése.

Nem tehettem az eseményekről, ártatlan, tiszta és fogyatkozás nélkül való vagyok . . .

Isten előtt ma is nehéz vállalni egyeseknek és népeknek is a bűnvallást. Isten előtt az öngazolás semmit sem ér.

2. Isten ítélete elől pedig nem lehet kitérni. Ha békóban vannak lábaink, korlátozva van szabadságunk, életheletőségünk, nem szabad másra s különösen nem Istenre hátrítani amiatt a felelősséget. Isten minden természetű békót — ez a bűn lánc, az alázatos bűnbánónak feloldhat, kegyelemből, ha hittel kéri.

3. A lelkipásztor ennek az Isten jóságában és igazságában kételkedő léleknek igyekszik felmutatni a vigasztalás forrását. Isten meghallgatja az imádságot. De az ő útjai nem a mi útjaink.

Azzal az alázattal áll a szomorkodó mellé, hogy ő maga is teremtett lény, de *Istené*, aki sárból formálta a lázongót és vigasztalót egyaránt. Vajjon zugolódhatik-e az agyag a fazakas ellen? (Róm.)

Ellenmondásokkal teli életünkben Arra kell néznünk, aki a Getsemanében minden vívódásunkat átélte és imádságban nyert erőt a halálig való engedelmességre. Az ő szenvedése pedig az Igaznak szenvedése volt a nem-igazakért. Össze mered-e hasonlítani a mi szenvedésünket az Ővével? Zugolódva mentegezed magadat? Ő megalázkodva könyörög: Atyám, ha lehetséges . . . Ebben a vívódásban nem a kétségbeesés, nem az őrület, vagy bosszúvágy, hanem az Atyával való kapcsolat tölti be lelkét. Aki életében hű Hozzá, az a halálban is Vele van. Tehát a bűn sem szakíthat el, sem a halál, nincs hatalma felettem (bár megkísérelhet), mert az Uré vagyok.

4. Isten ténnyel válaszol imádságunkra. Az imádság meghallgatása az, hogy kegyelmét és az ő akaratát közli. Erre fel kell készülnöm: Szólj Uram, szent Lelkének sugallatát figyelem.

Molnár Károly.

azért, hogy a választott nép lásjon és el ne csüggedjen, hanem hogy megalázott mivoltában is mások világossága, a pogányok a „fényben“ úszók igazi világossága legyen. Éhes létére másokat tápláljon, tehetetlen létére döntő tényezője legyen a történelemnek. A minden szenvedések között Urára figyelő egyház hiányzik e világból, de ha ilyen lesz, Isten csodálatos névvel, megcsodálni való étellel ruházza fel, melyért a föld hatalmai versenyeznek. Isten az ő egyszerű egyházában rejtette el azt a legnagyobb és nem fokozható kitüntetését, melyben ő is gyönyörködik és azokban is, akiket azzal kitüntet, azt az üdvösséget, mely minden idők ige hirdető és halálig szenvedő egyháza számára testté lett az Úr Jézus Krisztusban. Ő az új név, melytől minden választott sereg nevezetetik igazi névén. Benne gyönyörködik Isten és minden olyan gyülekezetben, melyben Krisztus az igazi ékesség, melyben ő a vőlegény és általa lesz a választott sereg megigazított menyasszonnyá, általa termékenyül meg a választott sereg élete. Krisztus nélkül a sokgyermekes egyház is elnéptelenedik és kihal; benne a kicsiny sereg, a jelentéktelen szórvány is termékeny életet él és Isten felhasználja azt fákyául. Isten serény munkába fogott mindenütt, valahol őrizők, pásztorok az új névben megszólalnak; valahol ígérete alapján őt ígéreteire emlékeztetik; valahol gyöt-rődve, türelmetlenül, szüntelenül imádkoznak, a bűn ellen harcba kelnek, egymásnak megbocsátanak; valahol valóban szolgálnak. Ott nem hallgat Isten és nem nyugszik, ébrentartja az öröket és a mélységbe taszítja a babéraikon pihenőket, vagy a magukban gyönyörködő pásztorokat.

A választott sereg megkülönböztetése.

És. 63:6—9.

Ebben a világban, éppen mert a bűn megfigyeléseinket is meghamisítja és józan ítélőképességünket megrontja, látszat szerint Isten nem látszik igazságosnak. Hívők szenvednek és hitellenek büntetlenül garázdálkodnak Isten választott seregében. El sem tudjuk képzelni már a Krisztus követését szenvedés nélkül. Bűneink miatt beletartozunk, alá vagyunk vetve az istentelenekek kijáró haragnak. Isten szent haragja gyakran előmlik a népek fölé és a legkegyesebb lelkek is felkiáltanak kétségbeesve, mert látszólag Isten ugyanabban a bánásmódban részesíti választottait is, mint azokat, akik haragját telkeltették. És tudnunk is kell, hogy Isten a választott seregben is gyűlöli azt, amit ellenségeinél megvet. Nem kiméli meg haragja napján földi életünket biztosító javainkat sem, mindazt, ami csak olyan a mi életünkben és munkáinkban, mint az elvetemült világé, ítélet alá von és megsemmisít. Templom, intézmények, keretek, hajlékok vagy egyáltalán testi életünk nem bírják meg azt az értékvizsgát, amit Isten tart e világ felett. És mi lesz azzal az egyházzal, amelyiknek az ilyen vizsga alkalmával tűz- és haragálló kincsei nincsenek? Amelyik az e világgal való megneemtámadási szerződésben látja léte biztosítékát, amelyik az

emberben hisz. Az ilyen egyházat Isten elkábítja és reálép és vérért veszi.

De Isten az ő seregének a valóságos látás ajándékát adja. A hatalmi és erőviszonyok is, de Isten tényleges munkája a választott sereg hitében látszik meg. Ez ismeret szerint Isten különböztet. A hit a legnyomorúságosabb körülmények között is nem a jelenért sir, hanem Isten nagy tetteit tartja számon és abból él. A testet meg lehet ölni — és az egyház teste hányszor kellett, hogy vérében fetrengjen, de épp a legszomorubb helyzetben lát-szott meg rajta Isten megváltó kegyelme, mely úgy különböztet, hogy az ítélő bírő maga vállalja el elesett, halálra ítélt népe bűn-tetésének elhordozását. Igérte Isten ezt és megtette a világ szemeláttára. Az ígéretek korában emberek, igehirdetők által ígérte Isten azt, amit orcájának követe által minden hívőnek adott, ő maga követte lett, hogy utána menjen szavának és szeretteinek a poklokig. Ez a szerelem az önfeláldozás hevületében a halált is vállalja oly jelentéktelennek látszó népért, mint a választott sereg. Így különböztet. Adhat-e a világ az egyháznak olyan biztosítékot, hogy a halálban is utánamegy védencének? Mi lesz azzal az egyházzal, amelyiknek a megváltását és örökéletét földi hatalom biztosítja? Amelyik hatalmi helycserétől várja üdvét? vagy félti boldogságát?

Az emésztő hőség, mely Isten haragját jelzi, a pásztorra éri először, de a minden földi életkörülménytől mentes üdvüzenetet, örömhírt a pásztor hallja először. A pásztor a megkülönböztetés zsengeje.

A választott sereg bűnbánata.

És. 64: 1—11

Akivel jót tesznek, magába száll, akit előbb szeretnek, az viszonzószolgálatra vágyik, de csak akkor, ha ez a jótétemény és szeretet az Isten lelke által lett. Lelkeket lehet ölni és kárthatba kergetni a jótéteménnyel és szeretettel, ha az az emberektől származik és már elindulása előtt fertőzött a bűntől.

A legnagyobb és többé nem fokozható jó égen és földön az, hogy Isten megbocsát. A bűnbánat nem az embertől és nem meg-gondolásból származik, hanem Isten megbocsátó leheletéből. Isten előbb szeret és előnkbe jő. Amíg távol van tőlünk, vak sötétség vesz körül s mi vagyunk a sötétség fészke, a bűn igazi közege és táptalaja. Amíg ő távol van, értelmellen és elkeserítő minden esemény, mely körülöttünk zajlik és a választott sereg, az egyház az események legsötétebb, legértelmetlenebb, legszenvedőbb és leg-vigasztalanabb pontja. A bűn csóvaként nő ki éppen abból a közösségből, amelyik tiszta, bűntelen életre hivatott.

Ezt a sereget azonban a Lélek szülte, még ha unalmas torz-szülöttnek is látszik, ez a lélek ítéli meg, az győzri, zaklatja, per-zseli, tűzhöz szoktatja. Közeledik hozzá, így egyre jobban éled gyakori aléltóságából és amint a szenvedésekben reáömlik az isteni fény, a világ szárnalmas szenvedőt, elhagyatottat lát benne, az

ébredő pedig felismeri magában a halálosan fertőzöttet, éppen e magára ismerésben, bűnbánatban. Be van állítva a szánk, a nyelvjárásunk arra, hogy jelen helyzetünkért mást vádoljunk, és szemünk, hogy a más bűnét lássuk és szemléltessük. De az sem elég, ha csak a magunk bűneit látjuk meg, a Szentlélek Isten nemcsak őt, hanem elevenít is. Aki csak a bűnbánatban fűrdik meg, csak ítéltre érte magát, annak még mindig kételkedők a kérdései, az jobban látja a veszteségeit, mint a feléje közeledő javakat; a reá váró üdvösséget és örök életet, de akire Isten megbocsátása, a Szent Lélek vigasztalása ömlik, az örvend a mentésre indult szembejövőknek, mint a tékozló fiú.

Az egyház bűnbánata ma sok esetben inkább kárszámbevétele, ami csak világ valójá szerint való bánat. A választott seregnek Isten szerint való bánatra van szüksége, hogy a Szent Lélek Isten leheletét ajándéknak tekintse, még ha e leheletben drága értékek perzselődnek is el, de megérzi a bűnbocsánat halottaiból is felámasztó erejét. Ez a bocsánat megváltoztatja az értéksort, kicseréli nyelvjárásunkat, kérdéseinknek Isten felé egyenes utat tár fel és Istenben most is, és most igazán Atyánkat ismerjük fel.

Igy nem a szenvedés és türelem foglalkoztat elsősorban, hanem a hála, mely szolgálatra vágyik. A bűnbánó egyház az emberek, a világ felé fordulva a bűnbocsánat örömeivel dicsekszik.

A bűnbocsánatot nyert nép élete.

És. 65:17–25.

A bűnbocsánatot nyert sereg és annak bármely tagja új teremtés. Lélekből született. Isten elfelejti az ő-ember szomorú állapotát, még az ellenséges környezet is barátságos indulattal telik meg. Isten az embert és az ő világát egyszerre cseréli ki. A bűnbocsánatot nyert és boldogan hálaára kötelezett gyülekezet csodálva fogja észrevenni, hogy ellenségei szeretik és hogy gyűlölőit szereti.

A megbocsátottak igazi ismertető jele: az öröm. Valami olyan derű, mely oda is fényt vet, ahova a napfény képtelen bejutni. Mennyei fény, melytől felkél a sánta, lát a vak, felkelnek a halottak, lehullanak a láncok, begyógyulnak a sebek, felderül a szegények orcája, boldogok akik sírnak, — az evangélium visszénye ez a választott sereg arcán, életén. Isten öröme ez megmentett gyermekein és ez az öröm betölti az egeket, nem fér el az örökkévalóságban, ömlik, árad, nem fér el a választott sereg életkeretei között, nem lehet vele hallgatni, nem lehet megtartani, tovább kell adni, hirdetni kell, önteni, pazarolni, melytől minden életjelenség, mozdulat, akarat, szándék az eddigivel ellenkező irányt vesz, — a bűnös ajkára veheti Isten szentséges nevét. Más értelmet nyer az élet a maga egészében. A választott sereg földi életét, munkáját nem árnyékolja be többé az enyészet törvénye, nem lesz többé meg nem hallgatott imádság, áldott közös háztartásban él Isten az ő választott népével, az ő egyházával. Az Isten sátora az em-

berek között lesz és az Isten indulatai uralkodnak a megváltott világban.

Annyiban lesz részed ebben a háztartásban, melyben Krisztus az Úr, amennyiben hirdeted.

Az egyház jövődjéje.

És. 66 : 13—24.

Az egyház népek és nyelvek gyűlőhelye nemcsak arra, hogy az istentkeresők, a Krisztustvallók a világ gyilkos indulatai elől oda meneküljenek, hanem arra, hogy Isten dicsőségét meglássák és hirdessék. Itt megvigasztalódik minden panaszos és elbámul és megalázza magát minden zsarnok. A választott sereg a természet-cserének az egyetlen helye lesz, ahol a Szent Lélek ajándéka minden istentkeresőre kiömlik. Ahol nincs többé véres áldozat és üdvvásár, hanem egy nagy, önmagát feláldozó mögé áll minden bűnös, akiben minden bűnös üdvösséget és örökéletet nyer ingyen, és minden bűnös sietve megy szeretteiért, hogy magával hozza az üdvtelen űlakon járókat. A nagy isteni ajándék az ajándékozás kergető, pihenni nem hagyó indulatát ébreszti fel és a síró népek minden eddig féltelt kincset örvendőve áldoznak fel, mert nyilvánvalóvá lett az áldozat értelme s tudja minden hívő, hogy minek örvend az Isten

És a fáradtan, terheltén, vigasztalásra szorultan Sionba : az egyház felé vándorlók örömmámorban térnek vissza, már nem a csendes hajlékba, hanem bele a meghasonlott világba. Ezek az örömhírvivők hazának tekintik a lakott földet és testvérnek minden bűnöst, minden népet és hirdetik, hogy az Isten bűnbocsánata, az Isten üdve a föld végéig kell, hogy terjedjen. Kezdődik az Új Testamentum. A választott sereg éppen a legváltásosabb korban elindult, hogy felállítsa mindenütt a jelt, ahol a világ népei hamis jelek után járnak, vagy útjelző nélküli alaktalan sötétségben az Isten fiainak megjelenésére várnak. Tiszta edényben, az Isten ajándékozta hitben hozzák az Úrnak ajándékba mindazt, amit az örömhír hirdetéssel visszahódítottak a vérengző, telhetetlen, istentelen világtól, hogy minden újan nyert lélek, melyet a Szent Lélek Isten ajándékozott az ő evangélistáinak, az Úr házában, Sionnak, az egyháznak ékessége legyen. Ezeknek a magva és neve megáll örökké, mert örökkévaló népnek, a Krisztusféle népnek kezdése ez, melynek sorsából hiányzik a halál.

Aki pedig ellenkezik, azoknak az Isten öröme emésztő tűz, akik világégések eszközei és osztályosai a halálraítélt halálnak.

Az egyháznak nincsen harmadik útja. Az egyház sorsa minden pásztorának sorsával azonos.

N. A.

Tekintély és fegyelem a keresztyén nevelésben.

Thurneysen „Das Wort Gottes u. die Kirche“ című munkájában azt mondja, hogy a nevelésnek egyetlen tényleges lehetősége és kiindulási pontja van és ez az, hogy *Isten keresi és meg is akarja találni a gyermeket.*¹ Ez a sarkalatos tétel különösen két ponton határozza meg összefoglaló módon a nevelés munkáját: egyfelől élesen állítja szembe Isten igényét a pedagógia összes jelszavaival, célkitűzéseivel és módszereivel, másfelől világosan mutat rá arra a tényre, hogy az evangéliumi keresztyén nevelés felelős fóruma és garanciája egyedül Istennek az Ő Igéjében kijelentett akaratá, amelyet Ő maga akar teljességre vinni azokban, akiket erre elhívott.

A különböző pedagógiai irányok az idők folyamán többnyire csak egy módon voltak hajlandók meghatározni az úgynevezett vallásos nevelés viszonyát általában a neveléshez és ez az volt, hogy a vallásos nevelés célkitűzési és módszerei kérdéseit inkább az általános pedagógiai alapelvekből igyekeztek levezetni olyan elgondolások szerint, amelyek leginkább megfelelték speciális céljaiknak. *Ma az Ige teológiájának alapján állva Istennek az Ő Igéjében kijelentett akaratához híven valljuk, hogy az evangéliumi keresztyén nevelés nem egyszerűen egy sajtóságos esete az általános nevelésnek, hanem egy sajtóságos esete az evangéliumi keresztyén munkának.*² Az evangéliumi nevelésnek tehát elsősorban nem pedagógiai szempontok az alapvető principiumai, hanem teológiai szempontok és a pedagógiai célkitűzések és módszerei kérdések csak annyiban jöhetnek számításba, amennyiben teljese az előbbieket szolgátatában állanak.

Amikor a tekintély és fegyelem kérdéséről beszélünk, különösen képen vigyáznunk kell arra, hogy ez a teológiai szempont egészen tisztán és világosan érvényesüljön, mert éppen ezek a tényezők azok, amelyek az egész nevelői munka érvényességét és létjogosultságát alapvető módon határozzák meg. Tőlük függ az egész munka komolysága és hitele. Nem mellékes járuléka a nevelésnek, hanem fundamentális tényező, melyeknek hiánya vagy komolytalansága mindent más erőfeszítést meghiusít.

Nem lényegtelen dolog tehát annak a kérdésnek a tisztázása, hogy *hogyan kell érvényesülnie a teológiai szempontnak a nevelés e két fundamentális tényezőjében.*

Mindenekelőtt tisztában kell lennünk azzal, hogy amikor

¹ Alapvető módon és részletesen fejti ki ugyanezt Dr. Imre L.: „A prédikáció tana az igehirdetésben és nevelésben“ c. tanulmányában. (Theol. Szemle, Dl. 1934–35. 5–6. és 1–3. szám.)

² K. Frör; „Was heist evangelische Erziehung“. München. 1933. 28–29. oldalakon.

fegyelemről beszélünk, azt nem szabad összekevernünk a fegyelmezéssel. Az előbbi egy állapotot, míg az utóbbi esetről-esetre való eljárást, folyamatot jelent. A fegyelem hiánya teszi szükségessé a fegyelmezést és a fegyelmezői eljárás nyomban feleslegessé válik, ha megvan a fegyelem.³ Minden nevelői munkában okvetlenül és állandóan kell lennie fegyelemnek, de fegyelmezésnek csak akkor van helye, ha a fegyelem lazul. Mi itt *magára a fegyelemre* gondolunk, mint olyan tényezőre, amely állandó, szerves alkotó része a nevelésnek, amelynek hiánya lehetetlenné tesz minden nevelői munkát. A fegyelem azonban sohasem ön nagáért van, hanem mindig irányul valamire. Csupán eszközi jelentőségű és annak a végső elvnek, eszmének, személyes vagy személytelen hatalomnak a szolgálatában áll, ami az illető nevelői munka biztosítéka és egyben tekintélye. Azt mondhatjuk, hogy a fegyelem az az állandó magatartás, amelyben a gyermek szüntelen erre a végső tekintélyre néz, amiktől vagy akitől függ életének és egész magatartásának minden mozzanata.

Ha már most azt vizsgáljuk, hogy a különböző nevelési irányoknál mi az a *tekintély*, végső elv, amire a fegyelem néz és amelyen egyben alapszik, különböző feleleteket kapunk. Az ókori nevelésben hatalmas nevelői személyiségek erkölcsi jellemre, szellemi kiválóságai, a középkori egyházi nevelésben az egyház feltétlen ítélete és parancsa, a lovagkor nevelői munkájában a *virtus* és *pietas* idealizált alakjai, a humanista nevelésben ismét az emberi erkölcsi élet törvényei láthatók, mint a nevelői munka mögött álló tekintélyek, amelyekre a nevelés és az egész élet fegyelme és rendje felépül. Általában azt látjuk, hogy a tekintély kérdése rendszerint a nevelés *céljával* állott igen szoros összefüggésben. Különösen világosan látszik ez annál az iránynál, melynek előtörése egyik legnagyobb fordulópontja a nevelés történetének, amely *Montaigne* és *Rattchius* kezdeményezései után *Rousseauban* teljesedett ki. Ennek az iránynak célkitűzései hozták létre az úgynevezett *individuális és evolúciós pedagógiát*, amelynek feladata az volt, hogy a gyermekben annak meglévő képességei alapján kialakítsa az *önálló személyiséget*. Azóta ez az elgondolás tartalmilag sokféleképpen módosult, de lényegében maradandóan reámpnyomta bélyegét az újabbkori nevelésre is. Nem tudta magát ez alól kivonni sem a *modern individuális pedagógia* (Ellen Key), sem a *morálista-szociálista nevelési irány* (Förster, Natorp), sem az *új pietizmus* nevelése (a keresztény személyiségek kialakítása), de mégkevésbé tudja magát kivonni a *kísérleti pedagógia*, amelynek legkiválóbb képviselői pszichológiai, pedagógiai (gyermek-tanulmányozástan) és legújabban karakterológiai (jellemtanulmányozástan) kutatásaikkal meghódították a nevelői köröket.

Mindezeknél az individuális és evolúciós irányoknál önkéntelenül adódik az a körülmény, hogy elméleti megállapításai és

³ Dr. Imre L.: „Az Ige és a fegyelem”. Paroch. könyvt. Kvár. 1934. 76–77. o.

elképzeléseik mellett és azokon túl is számukra a nevelői munka garanciája és végső tekintélye a nevelő vagy nevelők *személye* lesz. A nevelő az a gyermek *főltt* álló személy tehát, akiben a gyermek a nevelés ilyen irányú természeténél fogva szemlélheti az ő kialakuló személyiségének vonásait. Mit sem változtat a dolog lényegén, hogy egyéni-erkölcsi, társadalmi, nemzeti, vagy éppen vallásos jellemvonások kihangsúlyozásáról van-e szó esetenként, vagy hogy a személyiség vonásai emberi megítélések szerint alacsonyabbak vagy magasabbak-e, a lényeges az, hogy a nevelő személye, mint legfelsőbb fórum, *személyes tekintély* áll a gyermek főltt.

Mindenki előtt azonnal világos, hogy ez az elgondolás mennyi akadályt és nehézséget rejt magában, mennyire lehetetlenül teheti sok esetben a nevelő és gyermek közti viszonyt és mennyiszor cáfolhat rá önmagára. Eszerint, ha csak egy kis törés és rendellenesség is mutatkozik a nevelő személyi életében, okvetlenül *alapjaiban* inog meg a nevelés munkája.

Ha most azt vizsgáljuk, hogy mi hozta létre a nevelés munkájában, közelebről éppen az evolúciós és individuális pedagógiában ezt a helyzetet, azt látjuk, hogy ennek oka minden esetben az, hogy a különböző nevelési irányok nem tudták, de lényegük szerint nem is tudhatták magukat kivonni az általános *anthropologia* hatása alól, sőt hovatovább mindjobban belebonnyolodnak ennek szövevényeibe. Az *anthropologia* pedig minden formájában azt a metafizikai feltételt tartja szem előtt, hogy *az ember legyen minden dolognak a mértéke*.⁴ Mi sem természetesebb, mint az, hogy az ilyen *anthropologiai* megalapozású nevelői munkában magától értetődően érvényesül a nevelő *felsőrendiségének* és *főltényének* gondolata. Valahogy így néz ki a dolog: A nevelőnek az ő saját erőfeszítése által kell kihoznia mindazokat az értékeket a gyermekből, amelyek benne (a nevelőben) már elérték legfelső értékelési fokukat, mialatt az értékek fokozatos kialakulása alakítja a gyermekben a személyiséget. Ez elől a filozófiai és *anthropologiai* gondolkozás elől az úgynevezett vallásos nevelés sem tudott kitérni (Niebergall), a modern vallásos nevelésben pedig az úgynevezett *pszichológizmus* egyenesen melegágya ennek a gondolatnak, amikor a vallásos életnek a nevelő által már birtokolt értékeit át akarja vinni a gyermekbe, akiben szintén megvannak azok a lehetőségek, amelyek erre alkalmasak, csupán megfelelő *methodus* alkalmazását kell szem előtt tartani. Ez a gondolat gyakorlatilag különösen az új-pietizmus *methodizmusában* termelt szomorú gyümölcsöket. Ebben a *methodizmusban* a Kijelentés igazi értelme elvész egy „*empirikus rangsor*“ban, amelyben „a törvénytől az evangéliumhoz egy előlft és *lelkigondozóilag dirigált* út vezet“.⁵ „Úgy néz ki a dolog, hogy az evangélium, ami Istennek ereje, egy *virtus*, áttülttetik, mint *virtuóztítás* az emberbe. Az Ige *dynamis*-ából a nevelői munka

⁴ Ammon u. Dörne: „Autorität u. Sünde in der evangelischen Erziehung“. Kaiser V. München. 1932. 45. o.

⁵ U. o. 40. o.

dinamikája lesz'.⁶

Ezzel az általános anthropológiával és filozófiai elmélettel áll szemben az *evangéliumi anthropologia*,⁷ amely nem ismer lehetőségeket és adottságokat az ember vallásos életére sem gyermekben, sem nevelőben, amely gyermekben és nevelőben egyformán *csak a bűn által elnyomított és megcsufolt emberi életet lát, amelyből sem önmaga által, sem más által, sem semmilyen nevelői rendszer által meg nem szabadulhat, hanem egyedül az élő Isten által, aki keresi és meg is akarja találni őt.* Ezzel a tétellel szétfoszlik minden képzelt tekintély-elmélet, amely filozófiai és anthropologiai felépítésű nevelési munkákban a fegyelem alapját képezi. Végre is világossá lesz az a tény, hogy hiába minden erőfeszítés, *a nevelői eszmény nem valóság, hanem csupán fantáziaszülte ábrándkép.* Ezzel jó mielőbb leszámolni. *Az evangéliumi anthropologia* egy új helyzetbe, egy új viszonyba állítja be úgy a gyermeket, mint a nevelőt: *az ítélet és kegyelem viszonyába és ebben a viszonyban eltűnik minden külső tekintély-különbség, érték-különbség gyermek és nevelő között.* „Itt megszűnik a nevelőnek, mint törvényadónak és erkölcsi normának a szerepe és hatalma.⁸ A nevelőnek végre is le kell szállania arról a piedesztálról, amelyet a jellem-képzés illuzióiból emeltek számára, elő kell jönnie a moralizmus bástyái mögül és minden fenntartás nélkül Isten ítélete alá kell állania. Ez fogja egészen közel hozni a gyermekhez, ez fogja egészen szabaddá tenni minden kényszerű methodizmustól áttekintély-elmélettől és ez fogja megmutatni számára az utat ahhoz, hogy az egyellen tekintély: Istennek Igéjében kijelentett akarata legyen fundamentuma, biztosítéka és mértéke minden munkájának és a munkájában megnyilvánuló fegyelemnek.

Minden külső tekintély mesterséges válaszfalat von nevelő és gyermek közé. Azáltal, hogy a nevelő és a gyermek egyformán és egyszerre Isten ítélete alá vetik magukat, egyszerre lesznek *kegyelemre szorultak*, de egyszerre lesznek Isten által keresettek is, megszűnik az a kínos és erőszakolt fegyelem, amely a gyermekben kényszerű és külsőséges tiszteletadásban és eltitkolt kijátszásokban merül ki, a nevelőben pedig mindegyre szorongó érzéseket tart ébren, amikor neki az erkölcsi ideál. szerepét, mint *üres szemfényvesztést* vállalnia kell. Egy új viszony jön létre kettőjük között is, amelyben egymásra találnak, mint kisebb és nagyobb testvér és őszinte alázattal állanak meg Isten előtt. A nevelőnek tehát mindenekelőtt olyanná kell lennie, mint aki *nem önmaga megbízása* alapján, de még csak nem is mások megbízása alapján végzi munkáját, hanem, mint aki önmagát megüresíti és készen várja a megbízatást. Ő maga nem tud jobbá lenni a maga erején, mégkevésbé teheti jobbá a gyermeket. Tehát önmagát állító emberből Isten ítélete alatt önmagát Isten igénye

⁶ G. Merz: „Freiheit u. Zucht“. Kaiser V. München. 1932. 48. o.

⁷ Ammon u. Dörne: u. o. 38—39. o.

⁸ Ammon u. Dörne: Autorität u. Sünde 17. o.

alá állító emberré kell válnia, elbizakodott emberből alázatos emberré kell lennie. „Ez az alázat éppen elsősorban őt kötelezi, mert ellenkező esetben megakadályozza azt, hogy a gyermek Isten törvényeit és parancsait megláthassa.⁹

A nevelő munkája lényegében abban áll, hogy állandóan készenlétben van Isten parancsainak átvételére, mint alázatos eszköz áll rendelkezésére. Be kell következnie egy olyan állapotnak, amikor teljesen lemondunk a mi emberi tekintélyünkről. Amikor ez bekövetkezik, akkor fogadjuk el a mi új tekintély-viszonyunkat, mint adományt Istentől, tehát, amit nem mi teremtettünk meg. Ez a viszony a szolgálat viszonya. Tekintély a szolgálatban és a szolgálat által. „Aki első akar lenni köztetek, legyen ti szolgátok.“ (Mt. evg. 20 : 27.) Ezért helyesen jegyzi meg Ammon : a keresztyén nevelő tekintélye *hűbér-tekintély*,¹⁰ azaz Isten kizárólagos megbizásán alapszik. Isten maga az, aki megbiz, és aki általunk, mint eszközök által munkálkodik. Egy olyan felfogás mellett, mely anthropologiai megalapozottságot ad a nevelői munkának, ez lehetetlen, mert ott teljesen elvész az a garancia, amit Isten képvisel, ott az ember *maga kénytelen* vállalni azt a szerepet, hogy végső tekintély legyen. Önmagát kell odaállítania, mint eszményt a gyermek elé és így önkénytelenül és magától érthetően hull ki az életéből és munkájából a magasabb megbizás elfogadásának lehetősége, az önmaga megüresítése és készenlétben tartása a bűnbánat, az alázat és szolgálat valósága.

Ha most ezt a megbizást vizsgáljuk, úgy találjuk hogy az egy szabadságot és egy korlátozást hordoz magában. Az a szabadság, amit a nevelő a megbizás által kap, feltétlen szabadság, mert korlátlan lehetőségeket ad e munka végrehajtását és módszerét illetően. A szabadság biztosítéka azonban nem a magunk érdemén, hanem Isten kegyelmén alapul. Mirel inkább alávetjük ennek magunkat, annál bizonyosabbak vagyunk a munka biztos menete felől és minél inkább magunkban, eszközeinkben, methodusainkban bizunk, annál kevésbbé. Ha tudjuk azt, hogy Isten feltétlen igényyel keresi a gyermeket, már azt is tudjuk, hogy neki ebben a munkában semmi sem drága. Isten nem válogat az eszközökben és módszerekben. Neki minden módszer megfelel, amivel *közel tud jutni* a gyermekhez. Ez magában foglalja a gyermek szabadságát is: Közvelelül és szabadon, minden empirikus rangsor, morális szabály és külső tekintély jóváhagyása vagy hozzájárulása nélkül. sőt annak ellenére is odaállhat Isten elé és találkozhatik vele. Viszont a nevelő is szabadon átadhatja a gyermeket Istennek. Nem köti ebben semmilyen methodus, külsőleges állékintély, amelyben egy úgynevezett erkölcsi világrend törvényeit kell képviselnie és védenie a gyermek előtt.

Azokban a nevelői megbizás egy korlátozást is hordoz magában. A nevelői munkának ez a korlátozás a határa, amit

⁹ Merz : „Freiheit u. Zucht“ 42. o.

¹⁰ Ammon u. Dörne : „Autorität u. S.“ 14. o.

éppen úgy Isten Igéje tartalmaz számunkra, mint a szabadságot. Ez a két dolog nem mond ellent egymásnak. Isten kivesz ugyan a világ és emberi élet korlátozottsága és megkötöttsége alól, azaz felszabadít minden emberi és külsőleges tekintély-elmélet alól, sőt meg is követeli ezt a felszabadulást, de ugyanakkor tudtunkra adja hűbéres voltunkat. Felhasznál ugyan eszközül, de mégis ismét és újra mondja: „Én magam akarom az én nyájamat vezetni és róla gondoskodni”.¹¹ A nevelőnek tehát világosan kell látnia, hogy sem a módszert, sem magát nem állíthatja oda, mint külső tekintélyt a gyermek elé. Isten korlátlan szabadságot ad minden módszertől, de nem ad korlátlan szabadságot a nevelő személyének, hanem azt *feltétlen szuverén hatalma* alatt akarja tartani és azt akarja, hogy a nevelő meglássa az ő teremtmény voltát és kegyelemre-szorultságát és naponkint várja Isten parancsát. Isten nem személyiségeket akar nevelni személyiségek által, hanem naponkint megtérő bűnösöket naponkint megtérő bűnösök által. Isten lerombol minden önálló személyiség-nevelésre való törekvést és harcot indít a személyiség „ideálbástyája”¹² ellen, amit az ember Isten igényével szemben szüntelenül felépít. Az a nevelő, aki Isten megbízása alapján áll, az ítéletet, amelyben Isten a gyermeket látja a maga bűneiben, *elsősorban a maga személyére* vonatkoztatja és magára nézve éppen úgy érvényesnek tartja, mint a gyermekekre nézve. Ezenfelül maga is részt kér Istennek a hamis tekintély lerombolása elleni munkájából, hogy benne és általa *csakis Isten megbízása* uralkodhassék és ez a megbízás lehessen az alapja az *egyetlen tekintélynek és fegyelmező erőnek, ami gyermeket és nevelőt egyformán egyedül az Istennel szemben kötelez.*

A nevelőnek tehát világosan kell látnia, hogy *a különbség nem közte és a gyermek között, hanem közte és Isten között van.* Különbséget kell tennie teremtő és teremtmény között. „Isten teremtő, ő teremtmény, Isten Úr, ő alattvaló”.¹³ Ő önmaga számára sem elégséges, nemhogy a gyermek számára norma és mérték gyanánt szerepelhetne, még kevésbé lesz ő az, aki a gyermekből produkálni tud valamit személyes erejének latbavetésével, erkölcsi életszabályok unalomig való erőszakolásával, a pszichológia által feltárt mesterfogásokkal, vagy más ilyen eszközökkel. A nevelőnek magának kell előbb odajutnia, hogy életét maradandóan Isten fegyelmezése alá állítsa. Csak ez az egy útja van annak, hogy a gyermek is Isten fegyelmező hatása alá kerüljön. Ezenkívül nincs más út. Meg kell látsania munkáján, hogy nem ő akar fegyelmezní, hanem Isten, aki őt magát is fegyelmezi. Nem önkényeskedni akar, hanem Isten hatalmának *érvényességét elismerni és elismertetni.* Az evangéliumi nevelésben nem a jók fölénye érvényesül a tökéletlenek, kiskorúak és tévelygők felett, hanem Isten egyedül-

¹¹ Ammon u. D. „Autoritát u. S.” 16. o.

¹² u. o. 58. o.

¹³ u. o. 46. o.

való ítéletének nyilvántartása és elismerése.¹⁴ Ezért az evangéliumi nevelésben a fegyelmezés sohasem lehet más, mint utalás Isten tekintélyére és fegyelmező erejére. Amint az egész evangéliumi nevelés nem más, mint utalás Isten kegyelmére, mellyel őnmaga keresi és tartja meg a gyermeket, éppen úgy a fegyelmezés, mint a nevelői munka egyik alapvető tényezője, utalás Isten fegyelmező munkájára, amellyel Isten sohasem megtorolni akarja a bűnt, sem pedig kegyelméből kizárni a gyermeket, hanem meg akarja láttatni vele Krisztus tettét, azaz elégtételt, amely készen áll minden megtérő bűnös számára.

A nevelőben „*elrejtőzködve*“¹⁵ ott kell élnie Isten fegyelmező erejének, el kell áradnia a nevelő személyén, egész magatartásán és életminőségén, hogy az élete tanubizonyossága legyen Isten fegyelmező ereje jelenlétének. A nevelő fegyelmezett keresztyén életet követel a gyermektől, de elsősorban őnmagán mutatja meg, hogy milyen a *fegyelmezett keresztyén élet*, parancsol, de parancsai mindig túlutalnak őnmagán, büntet, de büntetésének célja sohasem az, hogy a gyermek ő előtte alázkodjék meg, irányt szab a gyermek életének, de a gyermeknek meggyőződéssel kell látnia, hogy ez az irány nem az ő önkényes iránya.

Isten Igéje tehát arról tesz bizonyossá, hogy a nevelőnek őnmagától soha nem lehet olyan tekintélye, melynek alapján fegyelmezheti a gyermeket s ha van, feltétlenül akadály a igazi keresztyén fegyelem megvalósulásának. A nevelőnek őnmaga életében útat kell engednie Isten munkájának, mely megsemmisíti benne az emberi felsőbbrendűségérzésen és elbizakodottságon alapuló tekintélyt és egy alapjában más minőségű tekintéllyel: a megbiztatáson, a kegyelembe-fogadáson és a szolgálatra való elkötelezetésen alapuló tekintéllyel ruházza fel.

Isten Igéje egyszerre el is veszi és meg is adja a tekintélyt. Bizonytalanná tesz őnmagunkkal és egész világunkkal szemben és mégis bizonyosakká tesz, hogy az a szolgálat, amellyel Isten megbizott, mindig *új és új kegyelmet* jelent számunkra is és a gyermek számára is. Így lesz Isten megtartó kegyelme bizonyossággá a bizonytalanságban, erős fundamentummá és az egyetlen igazi tekintéllyé minden emberi tekintély összeomlásában és biztos reménységgé minden kudarcban és elbukásban minden evangéliumi keresztyén munka és így az evangéliumi nevelés számára is.

Nagy Zoltán.

¹⁴ Dr. Imre L.: „Az Ige és a fegyelem.” 44. o.

¹⁵ Ammon u. D.: „Autoritát u. S.” 14. o.

Engedelmesség és szalmaláng.

Egyházunk életében mostanában mind világosabban és mind fájdalmasabban lép elő az a jelenség, hogy felvetett gondolatok, felismert kötelességek, megindult és szépen előrehaladt munkák egy idő múlva senyedni és sorvadni kezdenek. Vannak közöttük olyanok, amelyek régtől fogva megbeszélés, sürgetés, megoldási tervek tárgyát képezték, vannak, amelyekkel szemben kötelezettséget vállaltunk s vannak, amelyek még csak megindulások voltak ugyan, de olyan megindulások, amelyekben félreérthetetlen feladatot láttunk magunk előtt. Viszont ma azt látjuk, hogy egész egyházi életünkben megállás, ellanyhulás, az egyház életének csak külső keretei fenntartása kezd uralkodóvá válni. A belmissziói jelentések mindentűt arról számolnak be, hogy „a belmissziói munkákban nagy ellanyhulás tapasztalható” s látjuk, hogy általános jelenség gyanánt kell számolnunk az egész vonalon az egyház munkái megerőtlenedésével. Vannak ugyan intézkedések, amelyek ma is fenntartanak munkákat, törekvések némelyek részéről a munka megélévelésére, de ezek egyesek lelkes törekvései mellett legfeljebb csak a munka intézményes fenntartására irányulnak s sokszor abból a gondolatból táplálkoznak, hogy a megkezdett munkát továbbvigye és fenntartsa a status quo állapotában.

Két oka lehet ennek a súlyos, sőt sok tekintetben katasztrofálisnak mondható helyzetnek. Az egyik lehet az, hogy az egyház ilyen irányú és jellegű munkájának letelt az ideje. Ma már intézményes szerveink vannak a gyermekek gondozására, az ifjúsággal való foglalkozásra, a nők lelki nevelésére, az árvák gondjának felvételére, ezek a szervek végezzék a maguk munkáját, az egyház rendelkezik azokkal az eszközökkel, amelyek e munkákat el tudják látni, tehát felesleges minden olyan munka, amelyet eddig ezekre a célokra fenntartottunk, vagy ha nem felesleges is, de azok között a megszabott korlátok között kell neki folynia, amelyeket erre az egyház elrendelt. Ha így volna, ez az eset nagyon kedvező volna az egyházra nézve, mert azt jelentené, hogy az egyház minden munkaterületén olyan eleven és öntudatos munka folyik, amelyet ébresztgetni, erősíteni, bátorítani nem szükséges, csak megadni neki azokat a külső segítségeket, amelyek lehetővé teszik annak zavartalan és biztos menetét.

Ez az eset azonban nem áll fenn, sőt amint látjuk, az ellenkezője. Külső haladást lehet ugyan — legalább a számadatok olyan-

amilyen pontosságú megállapításai szerint — tapasztalni, de belső erősödést és izmosodást, a munka mélyülését, az Isten ügye szolgálata iránti nagyobb buzgóságot, lelkek felébredését az egyházban való szolgálatra, Krisztus diadaláért való vágyakozást és annak eszközeül való engedelmes és lelkes felajánkozást már kevésbbé. Pár évvel ezelőtt a szórványokban lakó lelkek iránti felelősség lángja járta át az egyházkerületben a lelkeket: ma már ebből nem látunk semmit. A külmiszió ügye iránti felelősség egyházunk vezetői között megszűnőben van, az ifjúsággal való munka a számtalan akadályok mellett a saját elkedvetlenedéstünk és lanyhaságunk miatt vész és pusztul, egyházunk felsőbb hatóságai nem tudnak érvényt szerezni annak a rendelkezésnek, amely a belmissziói jelentések beküldésére vonatkozik, sokszor az a benyomás, hogy egyáltalában nem akarják ezt a munkát.

Ez azt mutatja, hogy a helyzet oka másban, egy sokkal súlyosabb dologban van, abban, hogy mindaz, amit az egyház eddig Isten ügyének ilyen irányú szolgálatában végzett, nem engedelmeség volt, tudatos, alázatos, hívő engedelmesség Isten akarata iránt, aki magát a gyermekek között dicsőíttetni, az ifjúsággal megismertetni, a szeretetben szolgáltatni akarja, hanem divat volt, szalmaláng, amelyet valami szél fellobbantott ugyan egy ideig, de amely azután összeomlott és hamuvá lett s ma már csak az a pislogó kis szikra maradt belőle, amely az egyház mindennapi robotszerű munkájában még itt-ott világítani látszik. Mert az igazi engedelmesség, amelynek drága az Isten ügye, amely azt akarja, hogy minél többen és minél jobban ismerjék meg a Krisztus kegyelmét, amely az üzenetet tovább akarja adni, mert felelősséget érez az Úgy iránt, az nem elégszik meg szabványos és megszokott keretek olyan-amilyen kitöltésével, az igazi engedelmesség tűz, amely felgyújtja a lelkeket az Isten dicsőítésére, amelynek nem közömbös az, hogyan hallgatják és mennyien az Igét, hanem a Krisztus szerelme szorongatja, hogy hirdesse az Isten akaratát, szükség (ananké) kényszeríti rá, hogy lelkekkel ismeresse azt meg.

De ezt az engedelmességet még vissza lehetne kapni és meg lehetne szerezni, mert a hit engedelmességét adja Isten azoknak, akik ezt igazán kérik tőle. Még lehetne, hogy ha mi, az egyház vezetői, lelkipásztorai meg tudnánk látni ezt a sívárságot és sötétséget, ami a hívő engedelmesség tűzének kialvásával reánk jött, s ha félretéve nyugodt és megbízható emberi terveinket, még egyszer kétségeskedni tudnánk a magunk munkája tökéletessége, az egyház élete biztonsága felett s ha még egyszer meg tudnánk érezni a pünkösti Lélek indítását és tudnánk könyörögni ezért a lélekért. Mert ez még a mi hideg szívünket is lánggra tudná lobbantani s még a mi életünket is át tudná tüzesíteni.

I. L.

Részletek egy lelkipásztor leveléből.

Kis diák koromban egy konferencián egy kérdéssel fordultam hozzád, azóta nem tettem. Először azért, mert nem voltak. Az Istentől távol sodortak a bűneim, amelyek még ma is erősen kapaszkodnak belém. Később Isten foglyául ejtett, magához vonzott. Nem azért, mert én okot adtam reá, hanem mert Ő kegyelmes volt. Azóta a bűneim ellenére alakít és formál. Nem tudom, mi a célja velem, de érzem, hogy üldöz, ha urrá lesz felettem a bűn és áld, mikor bűnbánattal hozzá menekülök. Őszintén szólva csak csodálkozni tudok, hogy engedte meg nekem, hogy én szolgájává legyek? Sokszor azt gondolom, ez az isteni pedagógia, a leg-haszontalanabbra bizza mások gondozását, hogy így szorítsa azt is törvénye alá.

Gondolok arra is, hogy segédlelkész koromban egyszer itt akartam hagyni a papi pályát, hogy elmenjek iparosnak és így a munkások könnyebben elfogadják Krisztust, ha látják, hogy „nem pénzért prédikálok.“ Már keresztül is akartam ezt vinni, mikor meggyőződtem, róla, hogy ez nem lehet Isten akarata, mert akkor nem nyílnak meg előttem olyan ajtók, amelyek mint főiskolát végzett ember előtt tárva vannak. Viszont, ha igazán szolgálom Krisztust, a munkás is rájön előbb utóbb, s így nem lesz akadály előtte, hogy pap vagyok . . .

Minél többet foglalkozom a lelkipásztori munka kérdéseivel, annál inkább látom annak nagyságát és érzem, milyen keveset végzek el belőle. Szeretném a napjaimat megnyújtani, hogy többet tanulhassak és taníthassak, erősödhessen és táplálni tudjak.

Konfirmációra előkészítő káté.

azaz rövid foglalata mindannak, amit egy öntudatos református keresztyén embernek *hitéről, életéről* és *egyházáról* tudnia kell. — Néhai Szoboszlai Pap István és Révész Bálint tiszántúli püspökök kátéja nyomán átdolgozta és kiadta a *Királyhágómelléki Református Egyházkerület*, az 1937. évi közgyűlés 38. e) határozata alapján. Nyomatott a Kálvin-könyvnyomdában Oradea—Nagyváradon, 1938. — Ára: 15 lej.

Az 56 oldalas könyv címlapja sok mindenről tájékoztatást nyújt. Ez a káté a Királyhágómelléki Egyházkerület kötelező használatra elrendelt konfirmációi kézikönyve. Előkészítő kísérletek után (pl. Sass Kálmán Református Kátéja, 1935), régi tiszántúli káték nyomán készült ugyan, de lényegében mégis új művel állunk szemben.

Tartalma *hat* részre tagolódik és 173 kérdésben és feleletben van feldolgozva A számmal ellátott hosszabb kérdéseken kívül itt-ott zárójelbe foglalt kiegészítő kérdéseket találunk, összesen 10-et. A kérdések sorszámja kétféle: nagyobb (vastagabb nyomású) és kisebb. Ez valószínűleg a fontosság szerint különbözteti meg a kérdéseket. A vastagabb számmal jelzett kérdések száma kb. 80.

Az I. rész *bevezetés*, amely az 1—5. kérdésben a konfirmációval és a 6—12 kérdésben a Bibliával kapcsolatos ismereteket foglalja össze.

A II. rész a *református keresztyén ember hitéről* szól. Tárgyalja a Szentháromságról, az Atya Istenről, az ember teremtése és bűnének büntetése, a Fiú Istenről, a megváltásról, a Szentlélek Istenről és az anyaszentegyházról, református keresztyén hitünk legfőbb vigasztalása alcímek alatt az *apostoll hitvallással* kapcsolatos hitismereteket a 13—45. kérdésekben.

A III. rész a 46—86. kérdéseket foglalja magában. Címe: *A református keresztyén ember életéről*. Fejezetei: Az Isten törvénye, Isten iránti kötelességeink, magunk és felebarátaink iránti kötelességeink, a két nagy parancsolat, az imádság, az Úri imádság tanítása.

A IV. rész *az istentiszteletről* (és az egyházi énekről) és a *sákramentumokról* (a keresztség, az úrvacsora sákramentuma) emlékezik meg a 87—118. kérdésekben.

Az V. rész a *keresztyén egyház történetét* foglalja össze. A 119—157. kérdésekben tárgyalja az egyház megalakulását, a keresztyének üldözését, az egyház megromlását, az egyház reformációját, Kálvin Jánost (az előbbi fejezetben rövidebben Lutherét és Zwinglit), a magyarok keresztyén hitre térését, a reformációt a magyarok között, a protestánsok üldözését, a magyar reformátusok szenvedéseit, a vallásszabadság kivívását és a keresztyén felekezetek felosztását.

A VI. rész, a 158—173. kérdésekben *a református egyház szervezetének és küldetésének* ismertetésével zárja le a kátét. Feldolgozza ebben a mű öszszállítója a református egyház kormányzhatóságairól, az egyháztagok jogairól és kötelességeiről és a református egyház küldetéséről (missziók) szóló ismereteket. A könyv függeléke *imádságokat* tartalmaz. (Jézus imádsága, Apostoli hitforma [1], Úrvacsora vétele előtt, Kenyér vételekor, Úrvacsora vétele után.)

A káté nyomdailag érdekesen oldja meg az áttekinthetőséget. A lap baloldalán egymás alatt vannak a vastagabb betűlípussal szedett kérdések,

körülbelül az oldal egyharmadáig. Ugyanitt találjuk apróbb betűkkel az olvasandó bibliai részek és fejezetek végén az egyházi énekek apróbetűs megjelölését. A lap többi részét, körülbelül kétharmadát a feleletek nagyobb betűs szövege foglalja el, úgy hogy az egy tárgyú kérdéseket csak — jel választja el, csupán külön tárgy esetén jön új bekezdés.

A kijelölt bibliai részek száma (kivéve az egyháztörténeti részt) nagy. Vannak kérdések, amelyekhez 20-nál több bibliai rész van kijelölve. A II—III. rész egyes kérdéseinél szórványosan találunk olyan kifejezéseket, amelyek a Heidelbergi Kátéra emlékeztetnek s annak egy-egy kérdését mintegy kivonatolják. A Heidelbergi Káté 1. kérdése és felelete szószerint benne van a 45. kérdésben, négy kiegészítő kérdés segítségével szétbontva.

Azt a megoldási formát, amelyet ez a káté egészében képvisel, *hit- és egyháztanmertetésnek* nevezhetjük, szemben a *hitvallás* jellegű kátékkal. A hitvalló káték kemény, sokszor éles hangját és döntésre készítő előadását inkább a gördülékeny fejtegetés és ismeretmegállapítás hangja váltja fel e műben, bár belőle sem hiányoznak a határozott bizonyoságtételként ható mondatok. A mű átdolgozója, kinek neve sehol sem szerepel a könyvön, az eléje állított sokféle követelménynek igyekezett megfelelni és derekas munkát végzett.

M. Nagy Ottó.

World's Youth. Az Ifjúsági Keresztyén Egyesületek Világszövetségének negyedévi folyóirata.

(XIV. évfolyam 1938. Genf.)

E folyóirat, amely az ifj. ker. egyesületi munka helyzetével, kérdéseivel foglalkozik, minden számát egy olyan kérdés fejtegetésének és megvilágításának szenteli, amely erre a munkára nézve elsőrangú fontosságú. Mivel az ifjúság körüli munka úgy a feladatok felismerésében, mint módszerében és eljárásaiban szoros kapcsolatban van az egész keresztyén közfelfogással és közgondolkodással s azokkal a problémákkal, amelyek az egyes egyházak életében s az egész ker. világ életében felmerülnek, tulajdonképpen ebben a lapban az egész keresztyénség kérdései nyernek — az ifjúság közötti munka tükrében — megvilágítást. Tudva azt, hogy az Ifj. Ker. Egyesületek Világszövetsége az egész világ ifjúságát szemmel tartja, igen jelentősnek kell itélnünk a folyóiratban foglalt megállapításokat, mert ezek azt is megmutatják milyen irányban akar hatni és irányítani a világszövetség az egyes országos mozgalmakra. A négy füzetben ezek az irányító gondolatok szépen kifejeződnek.

Az első füzet vezető gondolata *korunk számára szükséges evangélicizáció* munkája. Az irányító cikkek közül jelentős a G. Stewarté, aki cikkeiben azt hangsúlyozza, hogy a keresztyénség erői háromféle magatartással találják szemben magukat a világban. Vannak olyan lelkek, — kis sereg ez — akik az egyház mellett állanak, másik egyenesen ellenséges, a harmadik csoport — számban ez a legnagyobb — különböző magatartást tanúsít. Az egyház feladata az evangéliumot hirdetni és élni, azt az evangéliumot, amely Jézus Krisztus s amelynek az egyház a maga tanában kifejezést adott. Az ev. hirdetésének a bibliára kell támaszkodnia s célja az, hogy embereket nyerjen meg a Krisztusban való racionális és vilápis hit számára. Az evangélicizáció négy vonása: a Krisztus parancsainak való engedelmesség, az emberek megnyerése Krisztus számára, a missziós szolgálat továbbvitele s az evangéliumhoz való hűség. Az evangélicizáció e munkáját jellemzően mutatja be a lap *Lengyelországban*, egy kath államban, ahol a munkát az jellemzi, hogy azt a papság vezeti, bár nincsenek a munkából kizárva a nem katolikus ifjúság tagjai sem, résztvesznek protestánsok és orthodoxok is. *Kínában* több mint 100 egyetemen és iskolában s 40 városban folyik az I. K. E. munka, 50.000 taggal. A tagok közötti bibliaköri munka eleven. Az új átvallások idejében a munka problémája az, hogy lehet az ifjúságnak a hit felé való keresését kielégíteni. A *román* orthodox egyház evangélicizáló munkáját s annak eredményeit *Galdău* ismereti, amely szerint az orthodox egyház 12.000 gyülekezetben végez evangélicizációt, ugyanannyi lelkésszel s az orthodox nőszövetség 10 leánykollégiumot s 100 óvodát tart fenn s az utóbbi 10 év alatt 900 zsidó és 2000 más csatlakozott az egyházhoz. Az északamerikai *Egyesült-Államokban* az I. K. E. vallásos mozgalom, egy hosszú folyamat után lett azzá, miután először résztvett az egyház hitbéli bizonytalanságában, azután nevelő mozgalomnak tartotta magát, nem vallásosnak, azután jött a szociális korszak, végül lett igazán vallásos mozgalom. A nemrég elhalt *Gethmann* világszöv. titkár foglalja össze a hit tartalmát, végül a mysore-i konferencián megállapított alapelvekről olvasunk, amely az evangélicizációt a munka legfontosabb alapjainak vallja.

A második füzet a keresztyénség ellenfeleivel foglalkozik. A keresztyénséggel szemben való ellenségeskedés alapját *Berdyaev* egy általános de-christianizálódásban találja. A felhasznált érvek között ilyenek szerepelnek, mint az a felfogás, hogy a ker. vallás lealacsonyítja az embert, hogy a világ eseményeit Isten szeretetével nem lehet összeegyeztetni, hogy a keresztyénség a feudalizmus és kapitalizmus terméke, ellentétben van a tudománnyal, amely ellenvetésekre nem elég egy konzervatív felelet. Meg kell látni mögöttük a modern világ nostalgáját. Az ellenfelek közül a *dialektikai materializmussal* *Tillich* foglalkozik, kimutatva, hogy ez hogyan támad: politikai téren, amellyel szemben ideológiai téren kell védekezni, megmutatva, hogy minden emberalkotta isten bálvány; filozófiai téren, tagadva a vallásos megismerés lehetőségét s itt a keresztyénségnek fel kell adni az idealisztikus filozófiával minden kapcsolatot; vallásos téren, ahol a „szociális hősiesség” hangoztatásával áll a keresztyénséggel szembe s ahol a ker. teológiának a transcendentális szempontot kell előtérbe állítani. A másik ellensége a keresztyénségnek a *polgári totalitárianizmus*, ezt *de Rougemont* ismerteti, hangsúlyozva, hogy a totalitárianizmus tulajdonkép a polgári liberálizmus terméke s az egyházat támogató liberálizmus tulajdonkép az egyházra veszedelmes. *Visser 'T. Hooft* a keresztyénségről, mint saját ellenségéről ír, mert a keresztyénség nem volt elég bátor ahhoz, hogy a bűn valósága ellen küzdjön, megújulni az egyház csak akkor fog, ha igazi Isten egyháza akar lenni. *Morrison* az egyház előkészülete a jövő háborúra címen arról ír, hogy a nyugati civilizáció itt is és keleten is igazolni látszik a Spengler felfogását azzal, hogy háborúra készül elő az egész világ. Mi itt a keresztyénség feladata? A keresztyénség prófétai vezetés abban az értelemben, hogy Isten szuverénitását hirdeti. Az egyház feladata először, hogy függetlenségét minden emberi közösségtől megőrizze, hogy a háborút olláiról száműzze, küzdjön az osztatlan lelki pacifizmus mellett, lássa világosan a háború utáni szörnyű pusztulást. Végül *Feun I. E.* az *internacionálizmus és egyetemes egyház* c. cikkében az egyház nemzetközi hivatására utal.

A harmadik füzet az *Iff. Ker. Egyesületek ötven éves szolgálatáról* szól. *Kindban*, a nagy válság közt az Iff. Ker. Egyesületek még igyekeznek a szeretetszolgálat munkáját végezni, intézmények, munkák stb. fenntartásával, másrészt lelki és kulturális feladatokkal is foglalkoznak. Az egyesületek ötven éve végeznek az egész világon *kulturális munkát*, amely munka már 1888-ban kezdődött, az északamerikai egyesületek e célra 7 millió dolláros költségvetéssel dolgoznak, de szinte minden országban végeznek kulturális munkát. *Gedat*, az ismert utazó és író beszámol arról, hogy *Afrika ifjúsága* hogy várja az *IKE munkáját*. Majd egyes nemzeti mozgalmak beszámolója következik az IKE munka által kapott értékekről.

A negyedik füzet alapítmája ez: *Miért van szükség teológusra?* Ebben a füzetben *Aubray* először megállapítja, hogy az *egyesületek szolgálatára a teológia számára* abban van, hogy mint laikus mozgalom, felvetnek olyan életkérdéseket, melyekre a teológiának meg kell felelnie s így a mozgalom theol. alapjait tisztázzák. *Gulin* szerint azért van szükség a teológusra, mert ez a ker. hit tudományos kifejezése s mint ilyen, Isten kijelentését vizsgáló tudomány. *Jones az áttetika és vallás* c. cikkében rámutat arra, hogy foglaltatja el a sport a vallás helyét s mikor, hogy tekinthetik a sportot ellenkezőnek Isten akaratával, holott az igazság az, hogy Krisztus az egész embert akarja, hogy Isten életének edénye legyen. Egy másik cikk szól arról, hogy az *IKE programjának* melyek a *vallásos tekintetel.* (Sproul.) Megállapítja, hogy a ker. gondolkodás megújult iránya a munkát is meg kell, hogy újítsa. Kilenc gondolatot sorol fel, amelyeknek az egyesületek vallásos programját jellemzőnők kell: a ker. hit meglevenítése és az egyház építése, evangélikációs munka, imádság és testnevelés gyakorlása, érdeklődés belső és egészséges csoport-élet, szociális tevékenység és nevelés, megfelelő vezetés, olyan személyek, akik a munkát vezetik, vagy befolyásolják, taggyűjtő munka, a ker. szellem érvényesítése az egyesület vezetésében. Ugyane számban egy symposium van, e címen: *Mit jelent nekem a teológia?* *Vlastos*, kanadai filozófia-professzornak a vallásról szóló racionális vizsgálatot jelenti, amely főként azonban az igazi hitnek kell állania. *Hanson Hwang* kínai IKE vezetőnek a

ker. tapasztalat rendszerbe foglalását, amely nélkül valaki lehet keresztyén, de nem lehet senki theologus, anélkül, hogy keresztyén legyen. D. T. Niles ceyloni methodista evangélista szerint a theológiának négy alapkérdése van: *mit* mond Isten, *hol* mondja, *hogyan* mondja, *mit mondott* Isten. Csak Isten beszélhet önmagáról, az Igében szól, Isten szava sohasem valami világos és nyilvánvaló az ember számára s ez a Bibliában szól. A theológiára szükség van, mert ismerni akarom Isten szavát. *Milford* angol lelkész szerint a theologia a ker. hit rendszerezése, amely hit a Hiszekegyben van. *Van Bruggen* holland theologus szerint a theologia mindig abból kezdődik, hogy az egyház zavarba jut a hit valamely tétele felett s így a theologia lehetőséget ad a modern világban a hit és élet valósága megmutatására. *Edwin Espy*, az oecumenikus ifj. konferencia genfi titkára szerint a theol. egyik értelemben tudomány, de az igazi theol. löbb, mint tudomány: élő tapasztalat, amely a kijelentést fenntartja és ezért mindig szükség van rá. Végül *Curle* amerikai diák szerint a theológiára szükség van, mert az élettel van kapcsolatban és a keresztyén munka igazi célját és módját segít megmutatni.

Ilyen kérdések azok, amelyek — mint látjuk, szélesen és változatosan — érdeklik a világ ifjúságát és annak vezetőit. A mi kérdéseink, amennyiben ezekről beszélni lehet, sokkal szűkebbek, de érdemes lenne a mi ifjúságunk kérdéseiről is vizsgálni s azokat irányítani.

I. L.

Biblia-melléklet

Összeállította: Sipos Géza. A művet Maksay Albert és Nagy András theol. tanárok nézték át. Ez a 80 oldalos, sűrű petit betűvel nyomott „Biblia-melléklet”, mely különösen a lelkészek segítségéül szolgálhat, az Agenda kötött szövegein kívül kb. 200 bibliai személynév jelentését és előfordulási helyét, 150 földrajzi hely és különösebb bibliai kifejezés magyarázatát, a bibliai mértékek, pénzek és időszámítás mai értelmét, teljes idő- és eseménytáblázatot és az Ó és Újszövetség könyveinek rövid magyarázatát tartalmazza. Ezenkívül összefoglaló beosztások (próféták, kül. zsoltárok, csodák, példázatok stb.) valamint a gyakrabban idézett Igék előfordulási helye (250 lókus) nevezetesebb alkalmakra és az egyházi év különféle ünnepeire vonatkozó alkalmas textusok gyűjteménye, végül kis apológia van benne. Alakja olyan, hogy a rendes kiadásu *teljes Bibliába* be lehet tenni, esetleg hozzá lehet köttetni. A Biblia-melléklet ára 40 lej. — A postai viteldíjat külön számítják fel. (Kb. 10 lej.)

FÜLÖP FERENC:

Krisztus Királyságáért

című, Kuyper Ábrahámról szóló életrajza.

Az aktuális kérdéseket (iskolaharc, állam és egyház viszonya stb.) tárgyaló könyvre felhívjuk olvasóink figyelmét. *Ára 20 lej.*

Dolgozatok a református theologiai tudomány köréből

1. sz. dr. Gönczy Lajos: A református egyház kultusza	20
2. sz. dr. Tavaszgy Sándor: A kijelentés feltétele alatt .	40
3. sz. dr. Imre Lajos: Isten és az emberi lélek	20
4. sz. dr. Tavaszgy Sándor: A dialektika theologia problémája .	30
5. sz. dr. Maksay Albert: Az exegézis problémái	25
6. sz. dr. Gönczy Lajos: Az igehirdetés tényezői	25
7. sz. dr. Tavaszgy Sándor: A theologiai irányok átértékelése (A dialektikai theologia, mint a theologiai irányok korrekciója) .	35
8. sz. dr. Imre Lajos: A Kijelentés és a pedagógia	35
9. sz. Dávid Gyula: Kálvin gazdasági etikája	20
10. sz. dr. Tavaszgy Sándor: A szociális és gazdasági törekvések theologiai-etikai megítélése (A szocializmus és kommunizmus)	35
11. sz. Borbáth Dániel: A vallástörténeti és a dialektikai theologianak a kijelentésről szóló dogmatikai tanításai	25
13. sz. Niebergall emlékfűzet. Kedvezményes ára	40
14. sz. Nagy József: Kálvin és a művészetek	35
15. sz. Dávid Gyula: A keresztényen etika kérdése és irodalma a jelenben	15
16. sz. dr. Tavaszgy Sándor: Az etika mai kérdései	15

Megrendelhetők az Ifjú Erdély kiadóhivatalában, Cluj, Ref. Theologia.

IMRE LAJOS:

Aranylánc.

II. kiadás. Hittünknek egymással összefüggő, nagy igazságai alkotják az aranyláncot. A kis könyvecske I. kiadásának (1000 drb.) teljes kifogyása mutatja annak használhatóságát és szépségét.

A II. kiadás most jelent meg. Ára 15 Lei.

NAGY ÖDÖN:

Téli néphagyományaink

Téli népszokásaink ismertetése, teljes betlehemes játékkal, illusztrációkkal stb. Ára 10 lej.

A mi dalaink

III. bővített kiadása 155 válogatott népdallal, ötoldatos bevezetéssel, dallammutatóval. A népdalok összedíltádsát a magyar népi zene legkiválóbbjai végezték. A tetemesen kibővített és átalakított könyvecske ára 15 lej.

Zengjen hálaének

A VII-ik bővített kiadás tartalmazza a régi énekeken kívül a pályadíjat nyert IKE indulót, valamint 25 újabb éneket. Ára 10 L.

Kálvin János: Magyarázata Pál apostolnak Timotheushoz írt leveleihez. Szabó András fordítása.

— A Kálvin-kommentár emez I. kötete csak az „Ifjú Erdély“ útján szerezhető meg. Ára 120 lej.

László Dezső: Az anyaszentegyház élete és szolgálata c. könyv pár példányban még kapható. Ára 120 lej

Biró Mózes: Dr. Keoskeméthy István, mint az első magyar evangéliumi ifjúsági lapszerkesztő. A készülő nagy Kecskeméthy-kötet különlenyomata. Ára 15 lej.

Victor Gabriella: „Engedjétek hozzám jönni a gyermekeket...“ Bibliai történetek gyermekek számára. 205 oldal; 15 gyönyörű, színes illusztrációval. Színes címlapképpel, kötve ára 180 lej.

Rider Haggard: A varázsló. Komoly keresztyén missziói könyv, lebilincselően érdekes fordulatokkal. 140 oldal. Ára 15 lej.
